duurzame wereld

ncdo

Nationale Commissie voor internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling

National Committee for international cooperation and sustainable development

.44
E

NCDO
Postbus 18184
1001 ZB AMSTERDAM
Telefoon (020) 550 35 55
Fax (020) 620 87 16
E-mail: ncdo@knoware.nl

Samenstelling: Frits Hesselink en Harm Blanken

Amsterdam, 17 september 1998

READER ZEISTER KRING IV
'NME EN JONGEREN'
1 september 1998



1. Inleiding

Op initiatief van de Interdepartementale Stuurgroep NME (natuur- en milieu-educatie) heeft het Programma-management van de Extra Impuls (NCDO) de Zeister Kring opgezet. Door middel van de organisatie van bijeenkomsten rond een bepaald thema of een doelgroep stelt de Zeister Kring de deelnemers in staat om regelmatig (op informele wijze) te netwerken en ideeën en ervaringen uit te wisselen. De Zeister Kring is gericht op professionals in het NME-vakgebied: een ontmoetingsplaats voor de stimulering van vernieuwing en kwaliteitsverbetering van het vak.
De bijeenkomsten vinden plaats op Slot Zeist.

De vierde bijeenkomst, op 1 september 1998, behandelde het thema 'NME en Jongeren'.

De doelgroep 'jongeren' mag zich in een ongekende populariteit verheugen. Veel reclame richt zich op jongeren, het ministerie van VROM heeft onderzoek gedaan naar jongeren en milieu en ook bij de Extra Impuls laten jongeren zich niet onbetuigd. Al of niet in samenwerking met NME-organisaties hebben jongeren met succes allerlei projecten ingediend.
In deze Zeister Kring is nagegaan wat specifiek is voor de doelgroep 'jongeren', wat ze met natuur, milieu en educatie willen en hoe NME-organisaties die behoefte kunnen identificeren en erop inspelen.

Zesendertig mensen namen deel aan deze bijeenkomst.

In deze reader zijn de volgende onderdelen opgenomen:
- een journalistieke impressie
- deelnemerslijst met adressen
- een weergave van de vragen en barrières van de deelnemers met betrekking tot 'NME en Jongeren', overgenomen van de inschrijfformulieren
- literatuursuggesties

En enkele artikelen:
- Uit: *'Agenda 21'*,UNCED-conferentie, Rio de Janeiro, 1992. Pag. 518 - 521. Hoofdstuk 25: Kinderen en jongeren.
- Uit: *Binnenlands Bestuur* 25 19/6/1998, De jongerenraad denkt mee: 'Mijn vrienden vinden het belachelijk'. Pag 18-19.
- Lokale jongerenparticipatie,
  Sylvia Brouwer, Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling (NJMO).
- Uit: *'Rubicon'*, nummer 2, 1998, Nationale Jongerenraad voor Milieu Ontwikkeling, Marlies Peschier; 'Talent gezocht'.
- Uit: *'Rubicon'*, nummer 2, 1998, Nationale Jongerenraad voor Milieu Ontwikkeling, Freek Debie; Project 'Van Data naar Duurzame Jongerenactiviteiten'.
- Gesprek Paul Stutman met Rabobank en de burgemeester,
  'Het is niet zomaar reclame, denk ik'.

2. Journalistieke impressie

Waarom zou NME wat met jongeren moeten?

Zesendertig deelnemers waren dinsdag 1 september aanwezig in Slot Zeist voor de vierde bijeenkomst uit de serie 'masterclasses' voor mensen uit het NME-werkveld. De **Zeister Kring** wil de lacune van een ontmoetingsplaats voor NME-professionals opvullen en houdt in 1998 acht bijeenkomsten. De Kring is een gelegenheid om ervaringen uit te wisselen, elkaar te prikkelen tot het ontwikkelen van ideeën over vernieuwing of kwaliteitsverbetering en om op informele wijze te netwerken. Op deze bijeenkomst stond ter discussie hoe NME-organisaties jongeren kunnen bereiken. Wie bedoelen we precies als we het over jongeren hebben? Zijn ze nog wel te organiseren? Wat zijn de ervaringen van landelijke jongerenorganisaties?

Aan de binnenste tafel nemen de volgende personen plaats: Petra Belgraver van de Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling, Vincent Mooren van Scouting Gelderland en Peter van Heek die werkzaam is bij de Nederlandse Jeugd Groep. Van de drie organisaties is de NJG wellicht de meest onbekende. "De Nederlandse Jeugd Groep (NJG) is de erfgenaam van de inmiddels opgeheven Raad voor Jeugdbeleid," legt Peter van Heek uit. "Begin 1997 is de NJG van start gegaan. De focus ligt op de aandacht die in Nederlands beleid (op de meest uiteenlopende terreinen) wordt besteed aan de jeugd. Jeugdzorg en jeugdhulpverlening zijn belangrijke aandachtsgebieden. Maar van minstens zo grote importantie vinden we de vijfentachtig procent jongeren met wie het goed gaat en voor wie - misschien juist wel daarom - amper beleid wordt ontwikkeld."
In de NJG zijn allerlei (jongeren-)organisaties vertegenwoordigd: van vakbondsjongeren en interculturele verenigingen tot religieuze organisaties. De structuur is eigenlijk het best met die van een branche-vereniging te vergelijken. Belangenbehartiging is het belangrijkste doel, het opzetten en uitvoeren van projecten een goede tweede.

Wanted, jongeren
"De laatste jaren is er sprake van een hausse in de aandacht voor jongeren," stelt Petra Belgraver. "Iedereen wil er wat mee, wellicht ook onder invloed van ontwikkelingen als de Lokale Agenda 21 en de druk die wordt uitgeoefend door organisaties als de NMJO." Vincent Mooren wil voordat de discussie van start gaat graag wat meer duidelijkheid over wie we het eigenlijk hebben. "Wie zijn jongeren? Praten we over de leeftijdsgroep van 12 tot 28? Of hebben we het over jongeren tussen de 14 en 21?" Scouting Nederland maakt een onderscheid tussen de groep tot ongeveer 16, 17 jaar en de groep van 17 tot ongeveer 22 jaar. De jongere groepen worden intensiever begeleid. Op de vraag uit de zaal naar gezamenlijke kenmerken antwoordt Mooren: "Bijna alle jongeren zijn sterk zoekend naar een eigen weg maar hebben doorgaans ook sterke behoefte aan bescherming van 'de groep', aan een gemeenschappelijk kader. In de zoektocht naar de eigen identiteit is de ontmoeting met de ander een zeer belangrijk facet. Ik heb overigens niet de indruk dat NME-onderwerpen daarbij hoog op het prioriteitenlijstje staan, afgezien van die paar jongeren die vanuit zichzelf of vanwege hun opvoeding sterk bij natuur- en milieuvraagstukken betrokken zijn."

In de definitie van jongeren en het aanbrengen van een scheidslijn in de grote groep tussen 12 en 28 ligt voor Peter van Heek een duidelijke scheidslijn bij het 18e levensjaar. "Dan krijgt elke Nederlander stemrecht. In de praktijk blijkt dat jongeren van boven de 18 tot de meer gemotiveerden behoren. Bij ons zijn dat vaak de vrijwilligers. Jongeren van onder de 18 zie ik als een aparte groep. Hoe je met hen moet omgaan? Het belangrijkste lijkt mij dat je ze de kans moet geven zelf in te vullen wat ze willen. Dan zijn er wel degelijk kansen." Volgens Van Heek is het niet echt een tour de force om de jongeren te vinden, een klacht die veelvuldig geventileerd wordt door professionals die wel iets met jongeren willen, maar tot nu toe nooit met hen gewerkt hebben. "Hanggroepen bijvoorbeeld zijn kant en klare doelgroepen," meent Van Heek, "ze kennen elkaar, er is sprake van een vaste locatie, het enige wat ontbreekt is de activering." Volgens Petra Belgraver wordt er in de segmentatie van de doelgroep teveel nadruk gelegd op leeftijd. Volgens haar is een indeling naar interessegebieden, hoe divers ook, minstens zo effectief.

Verenigingsleven verdwenen?

Zijn jongeren nog wel geïnteresseerd om deel uit te maken van een groter geheel, van een vereniging? In Amsterdam West bijvoorbeeld blijken jeugdverenigingen nauwelijks meer te bestaan. Jongeren zijn daardoor bijna niet meer aan te spreken. Ze zijn verspreid. Hoe grijp je zo'n ongrijpbare groep in de kladden, vraagt een deelnemer zich vertwijfeld af.

Vincent Mooren begrijpt die wanhoop maar stelt toch ook vragen bij de veronderstelling dat de jeugd niets meer in verenigingsverband zou willen. Scouting Nederland groeit bijvoorbeeld nog steeds, misschien wel tegen de verdrukking in. Ook Peter van Heek hecht niet veel waarde aan de opvatting dat jongeren organisatie-schuw aan het worden zijn. "Het probleem is volgens mij dat veel organisaties niet op jongeren zijn ingericht. Te strakke regels, te weinig ruimte om eigen initiatief te ontplooien. In dat geval haken jongeren af." Dat verloop is trouwens een natuurlijk proces, stelt Petra Belgraver. "Oude verenigingen sterven af, nieuwe ontstaan." Ook zij gelooft dat jongeren nog wel degelijk lid van verenigingen willen worden (zie studentenorganisaties) maar zich niet meer per definitie voor lang willen binden. Hopgedrag komt veelvuldig voor.

Eerst plannen maken

Wat de mogelijkheden voor NME zijn om (georganiseerde of ongeorganiseerde) jongeren te benaderen? Petra Belgraver. "Je moet eerst voor jezelf helder krijgen óf je iets met jongeren wil, wát je met hen wil, en vooral ook waarom je dat wil. Ben je echt geïnteresseerd in de doelgroep. Of gaat het erom dat je hen het bestaande aanbod 'door de strot wil masseren'? Als je echt iets met ze wil, dan bereik je jongeren het best door met hen te gaan praten. Heb je een voorstel dat hen aanspreekt, of een uitdaging die ze willen aangaan, dan springt de vonk vanzelf over. Jongeren komen nogal eens negatief in het nieuws. Ga daarop in. Daag ze uit." Vincent Mooren: "Laat jongeren voorstellen doen om hun eigen omgeving te verbeteren. Geef ze een plek, een honk, een ontmoetingsplaats. Maar vooral, geef ze verantwoordelijkheid. Je zult dan merken dat ze het niet erg vinden om gecoached te worden door volwassenen, mits die in staat zijn om op de achtergrond te blijven."



Netwerken

Er ontspint zich een discussie hoe je zogenaamde ongeorganiseerde jongeren kunt benaderen. "De enige manier is door stomweg op hen af te stappen," zegt Petra Belgraver: "Bij de skatebaan, het basketbalveld, het concert in park of waar ze maar bij elkaar zijn." Een andere effectieve aanpak is om aan te sluiten bij activiteiten van anderen of samenwerking te zoeken met inter-mediairs. Die zijn te vinden in het onderwijs, in het sociaal cultureel werk, in het open jongerenwerk, in sportclubs, bibliotheken en jongerenorganisaties." Word organisator of begeleider van het proces. Probeer netwerken met elkaar in contact te brengen, zo luidt het advies van onder meer Vincent Mooren. Gespreksleider Frits Hesselink voegt daaraan een waarschuwing toe. "Je eigen ervaringen als jongere zijn irrelevant, omdat ze niet te vergelijken zijn met de ervaringen van jongeren van nu. Jongeren van nu hebben veel meer verantwoordelijkheid, ze hebben ontelbaar maar keuzemogelijkheden en totaal andere leefpatronen. Het is een groep die je op eigentijdse wijze moet aanspreken. En, omdat 'the medium' nog steeds 'the message ' is, zijn de nieuwe media daarbij heel belangrijk. Zoek daarom binnen je netwerk naar specialisten die je daarbij kunnen helpen."

Do's en dont's bij het benaderen van jongeren

Do's

1 Geef jongeren de kans de activiteit zelf in te vullen
2 Neem jongeren serieus
3 Ontwikkel het aanbod samen met jongeren
4 Zoek 'de vonk'
5 Laat het initiatief zoveel mogelijk bij de jongeren zelf
6 Neem contact op met intermediairs
7 Maak gebruik van de nieuwe media
8 Probeer 'spanning' in de activiteiten te brengen
9 Ontwerp een web site: NME en jongeren

Dont's

1 Niet top down werken
2 Maatwerk, algemene recepten werken niet
3 Steek niet teveel energie in de vraag hoe je jongeren kunt bereiken

Peter van Heek:
Een survivaltocht is ook een vorm van natuurbeleving

"Wil je als NME-Centrum jongeren bereiken, dan zul je er op zijn minst iemand gedeeltelijk voor moeten vrijstellen of een paar vrijwilligers zover weten te krijgen dat ze er een apart project van maken," zo is de stellige overtuiging van Peter van Heek. "Eén van de belangrijkste elementen om jongeren te bewegen mee te doen aan activiteiten in de natuur is 'spanning'. Survival-runs, kanoën, liefst op wild water, in grotten en spleten afdalen, een nachtje onder een plastic afdakje in het bos en je eigen prak koken op een houtvuurtje. Volgens Peter van Heek zijn het dé ingrediënten voor een succesvol natuur-weekend. Zelf organiseert hij tweemaal per jaar een soort survival-tocht voor jongeren, waarin dergelijke spannende activiteiten worden gecombineerd met nuttig werk als het vrijstellen van bomen, het plaatsen van nestkasten en dergelijke. Dat laatste geeft voldoende aanknopingspunten om met jongeren over natuur te praten. "Je moet zorgen voor een volledig programma," zegt Van Heek. "Ook de avonden moeten goed verzorgd zijn. Ik hecht er dan ook veel belang aan om de opzet van zo'n weekend met de jongeren zelf door te praten en ze voorstellen te laten doen om het te verbeteren. Samenwerking met jongerenorganisaties helpt ook om miskleunen in je programmering te voorkomen." Volgens Peter van Heek zijn jongeren wel degelijk te porren om iets op het gebied van natuur en milieu te ondernemen. De Nederlandse Jeugd Prijs, die dit jaar ook een categorie Natuur heeft, daagt jongeren uit om met voorstellen te komen hun eigen omgeving te verbeteren. Het accent ligt op zogenaamde 'struin- of doe-natuur'. Bekroonde plannen worden daadwerkelijk uitgevoerd. Meer informatie? Bezoek de site:
www.jeugdgroep.nl/jeugdprijs

Wim Ruis, NME Breda:
Zoek jongeren op in hun eigen buurt

Wim Ruis is projectmedewerker NME bij de gemeente Breda, waar NME ook steeds vaker wordt ingezet bij inspraakprocedures en het communicatiebeleid op het gebied van milieu. "NME in Breda is geen eiland," zegt Ruis, "integendeel, soms heb ik het gevoel dat we overspoeld worden." De afgelopen jaren heeft NME Breda aardig wat ervaring met de lokale jeugd opgedaan. Jongeren worden er meestal buurt- of wijkgericht benaderd. Ruis: "Met jongeren werken houdt in dat je moet openstaan voor vele onderwerpen. Natuur en milieu zijn geen thema's waar ze uit zichzelf mee voor de dag komen." Toch raken ze er wel degelijk door geboeid als je maar de goede invalshoek weet te vinden, zo is Ruis gebleken. Spektakelactiviteiten zijn echte trekkers. "Het afgelopen jaar hebben we bij de herindeling van een groot Bredaas park jongeren weten te mobiliseren in een grote opruimactie. De 'afvalpiraten' bouwden vlotten die ze gebruikten om de vele waterpartijen in het park schoon te maken. Er was ook een nachtelijk programma: vleermuizen en uilen bekijken. "Bij dat soort activiteiten werken we altijd intensief samen met derden," legt Wim Ruis uit. "Jongerenwerkers, buurtwerkers, mensen uit het onderwijs, de NJMO, volwassen buurtbewoners. Wij fungeren meer als initiator en begeleider van het proces." In het kader van jongerenparticipatie heeft

*de afgelopen zomer een **jongerenbus** door Breda gereden, bemand door drie jongerenwerkers die wekenlang klachten, opmerkingen en suggesties noteerden op allerlei plekken waar jongeren samenscholen. "Daaraan hebben we een lijst gemotiveerde jongeren overgehouden, die we binnenkort voor een eerste keer bij elkaar halen." Op korte termijn staat er opnieuw een spektakelactiviteit op stapel. In een van de vele parken die Breda rijk is wordt een Fantasy Life Quest gehouden, een fantasierijk maar serieus spel waarin magische en ridderelementen een rol spelen, waarin altijd een robbertje gevochten wordt, en waaraan naar believen educatieve elementen toe te voegen zijn. Ruis: "we proberen om uit die eenmalige drukbezochte activiteiten vaste groepjes bij elkaar te krijgen. Dat is niet gemakkelijk, maar wel leuk en inspirerend."*

(door: Rob Daniëls - De nieuwe lijn)

3. Deelnemerslijst Zeister Kring 'NME en Jongeren'

Amsterdams NME Centrum
Mevrouw L. Haafkens en mevr. D. Orij
Plantage Middenlaan 2e
1018 DD AMSTERDAM
tel 020 - 622 54 04
fax 020 - 427 99 29
haafkens@anmec.nl

AOC raad
De heer H.J. van Dieren
Postbus 458
6710 BL EDE
tel 0318 - 640 666
fax 0318 - 641 610
e-mail hvd@ipcplant.agro.nl

Centrum voor Natuur- en
Milieu-Educatie Apeldoorn
Mevrouw I. Bakker
Aristotelesstraat 603
7323 NM APELDOORN
tel 055 - 366 84 27
fax 055 - 366 94 32
e-mail cnme@apeldoorn.nl

CNME-Arnhem
De heer J. Fontaine
Ruitenberglaan 4
6826 CC ARNHEM
tel 026 - 364 22 33
fax 026 - 362 09 71

Codename Future
De heer R. Berg
Zeestraat 71
2518 AA DEN HAAG
tel 070 - 360 41 34
fax 070 - 364 49 34
e-mail r.berg@hvh.nl

Codename Future
De heer R. Klaassen
Zeestraat 71
2518 AA DEN HAAG
tel 070 - 360 41 34
fax 070 - 364 49 34
e-mail rudy@hvanh.nl

Consulentschap NME Gelderland
De heer A. Schut
Jansbuitensingel 14
6811 AB ARNHEM
tel 026 - 351 29 27
fax 026 - 389 20 93

Consulentschap NME Noord-Holland
De heer R. Maarschall
Dorpsstraat 65
1901 EJ CASTRICUM
tel 0251 - 65 07 83
fax 0251 - 652 422

Gemeente Apeldoorn, dienst MMO,
afdeling Groen
De heer A. Goossens
Postbus 9033
7300 ES APELDOORN
tel 055 - 580 17 15
fax 055 - 580 11 76
e-mail goossens@apeldoorn.nl

Gemeente Amstelveen, afd.
Milieubeheer
Mevrouw H. van Hout
Postbus 4
1180 BA AMSTELVEEN
tel 020 - 540 46 88
fax 020 - 540 42 64

Gemeente Breda
Stadsbeheer, projectenbureau NME
De heer W. Ruis
Postbus 3106
4800 DC BREDA
tel 076 - 529 47 58
fax 076 - 529 46 92

Global Action Plan Nederland
Mevrouw M. van Kuik
Postbus 18626
2502 EP DEN HAAG
tel 070 - 346 69 95
fax 070 - 363 83 29
e-mail gapnl@wxs.nl

Jongeren Milieu Aktief
De heer B. Brugmans,
Mevrouw C. van Gestel
Postbus 1407
3500 BK UTRECHT
tel 030 - 231 65 66
fax 030 - 230 27 40
e-mail jma@antenna.nl

Milieucommunicatie Stedelijk
Den Haag, Mevrouw M. Awater,
en mevrouw P. Gelder
Postbus 12651
2500 DP DEN HAAG
tel 070 - 353 66 05
fax 070 - 353 64 90

Milieu-educatie Bureau Gijsbers
Mevrouw A. Gijsbers
Loondermolen 75
5612 MJ EINDHOVEN
tel 040 - 246 23 77
fax 040 - 246 23 77
e-mail a.gijsbers@inter.nl.net

Milieusteunpunt Oss
Mevrouw M. van Heumen
Postbus 724
5340 AS OSS
tel 0412 - 62 73 76
e-mail msp.oss@wxs.nl
Mima Milieu Advies Bureau
Mevrouw M. Zwetsloot
Postbus 59381
1040 KJ AMSTERDAM
tel 020 - 616 14 36
fax 020 - 616 14 36

Nationaal Park Zuid-Kennemerland
Mevrouw H. van Halder
Tetterodeweg 25
2051 EG OVERVEEN
tel 023 - 541 11 16
fax 023 - 525 85 73

Natuur en Milieu Communicatie
Mevrouw L van Donselaer
Willem Barentszstraat 31c
3572 PB UTRECHT
tel 030 - 266 38 34
fax 030 - 286 38 35

Ouwehands Dierenpark
Mevrouw G. van Stijn
Postbus 9
3910 AA RHENEN
tel 0317 - 650 200
fax 0317 - 613 727
e-mail ouwzoo@worldonline.nl

Scouting Gelderland
De heer F. van Santwijk
Postbus 3006
6802 DA ARNHEM
tel 026 - 443 55 83
fax 026 - 443 24 55
e-mail scoutinggelderland@wxs.nl

Scouting Nederland
Mevrouw S. Ruven
Postbus 210
3830 AE LEUSDEN
tel 033 - 496 09 11
fax 033 - 496 02 22
e-mail sru@lb.scouting.nl

SME MilieuAdviseurs
De heer G. Verweij
Postbus 13030
3507 LA UTRECHT
tel 030 - 280 24 44
fax 030 - 680 13 45
e-mail verweij@sme.nl

Stichting Kinderopvang Humanitas
De heer J.J.M. van Rijn
Postbus 591
6412 VK HEERLEN
tel 045 - 572 97 97
fax 045 - 572 47 45

Stichting Robinia
De heer G. Mensink
Postbus 494
6700 AL WAGENINGEN
tel 0317 - 42 75 70
fax 0317 - 41 90 20

Stichting Vrijwilligers Management
Mevr. J. Kreeftenberg
Plompetorengracht 19
3501 AB UTRECHT
tel 030 - 233 39 37
fax 030 - 234 38 39
e-mail svm@xs4all.nl

Stichting Veldwerk Nederland
De heer H.C. IJdema
Zuideresweg 10
9441 TZ ORVELTE
tel 0593 - 32 22 63
fax 0593 - 32 23 44
e-mail veldwerk@bart.nl

ULO-Biologie/RUG
De heer B. Jansen
Postbus 14
9750 AA HAREN
tel 050 - 363 22 14
fax 050 - 363 52 05
e-mail a.j.jansen@biol.rug.nl

Vereniging Brettenzone Natuurlijk
De heer Sj. Bartlema
Spaarndammerdijk 715
1014 AE AMSTERDAM
tel 020 - 686 15 66
fax 020 - 686 15 66

VTM-Milieucommunicatie Rijnmond
Mevrouw L. van Albada
G.W. Burgerplein 7
3021 AS ROTTERDAM
tel 010-477 18 74
fax 010-477 18 74

SME MilieuAdviseurs
De heer F. Hesselink
Postbus 13030
3507 LA UTRECHT
tel 030-2802444
fax 030-2801345
e-mail hesselink@sme.nl

NovioConsult
De heer H. Blanken
Postbus 265
6500 AG NIJMEGEN
tel 024-3813338
fax 024-3241971
e-mail receptie@novioconsult.nl

De Nieuwe Lijn
De heer R. Daniëls
2e IJzerstraat 2
3024 CX ROTTERDAM
tel 010-4254044
fax 010-4258241

4. Vragen en barrières van deelnemers

- Amsterdams NME Centrum, Amsterdam
- Mevrouw L. Haafkens,
  Mevrouw D. Orij
- Vraag: Wat verwachten jongeren van NME organisaties? cq: wat voor soort ondersteuning/begeleiding/advies enz. Is het mogelijk/vinden jongeren het zinvol om eens gezamenlijk deze vraag te onderzoeken? n.b.: als je dit goed wilt onderzoeken denk ik echt aan een grondig opgezet geheel. Dus niet even een enquêtetje.
- Barrière:"Jongeren" is een zeer algemeen, breed begrip. Bestaat uit vele doelgroepen in feite. Zou nader moeten worden onderverdeeld. Niet alleen maar meer- en minder milieubewust, maar ook naar bijv. leeftijd, hobby's, sociaal/culturele context...of is dit nu juist géén goede indeling?! Klinkt dit probleem jullie niet onbekend in de oren. Voor onszelf (NMEC) weten we daardoor gewoon niet goed waar te beginnen.

Zeister Kring

- Gemeente Apeldoorn, afd. Groen
- De heer A. Goossens
- Vraag: Welke, niet traditionele, kanalen zijn er om de adolescente jongeren te bereiken?
- Barrière: Is de adolescente jongere niet zoveel met zichzelf bezig, dat hij/zij geen ruimte heeft om met zijn 'omgeving' bezig te zijn?

Zeister Kring

- AOC Raad, Ede
- De heer H.J. van Dieren
- Vraag: De rol van AOC's bij deze doelgroep en organisaties.
- Barrière:

Zeister Kring

- SME MilieuAdviseurs, Utrecht
- De heer G. Verweij
- Vraag: Is leefbaarheid niet belangrijker dan het NME-en van jongeren?
- Barrière: Jongeren zitten niet te wachten op NME. Andere thema's zijn belangrijker.

Zeister Kring

- Codename Future, Den Haag
- De heer R. Klaassen
- Vraag: Kan ICT NME versterken en aan welke randvoorwaarden moet dan worden voldaan?
- Barrière: Jongeren zijn wel enthousiast m.b.t. ICT, maar NME komt daarbij niet in beeld.

Zeister Kring

- Milieu educatie Bureau Gijsbers, Eindhoven
- Mevrouw A. Gijsbers
- Vraag: Hoe kun je met zo min mogelijk kosten de jongeren (buitenschools) bereiken?
- Barrière: Hoe motiveer je jongeren om vrijwillig mee te doen met een NME activiteit.

Zeister Kring

- Centrum v. Natuur en Milieu Educatie, Apeldoorn
- Mevrouw I. Bakker

- Vraag: Wanneer en hoe bereik je jongeren buitenschools?
- Barrière: Jongeren (buitenschools) willen vaak geen inmenging, maar hoe weet/ken je de behoefte? Wat en moet je ze iets aanbieden of slechts kenbaar maken dat je er bent? Het gaat hier toch om jongeren buiten het schoolsysteem?

Zeister Kring

- VTM-milieucommunicatie Rijnmond, Rotterdam
- Mevrouw L. van Albada

- Vraag: Hoe betrekken we jongeren beter/eerder bij natuur, milieu en duurzaamheid: via onderwijs of daar juist buiten. En hoe dan?? Zonder weer in 't geijkte te vervallen. Hoe kan NME bijv. van massacommunicatie gebruik maken, van jongeren, cultuur, sandwichmethode enz?
- Barrière: De huidige overbelasting van intermediairen van jongeren/concurrentie met andere vakgebieden/ belangenbehartigers.(niet alleen NME "wil" iets van jongeren, de clubs worden op dit moment overal voor gevraagd).

Zeister Kring

- Scouting Nederland, Leusden
- Mevrouw S. Ruven

- Vraag: Welke werkvormen en methodieken slaan aan bij jongeren? In hoeverre moet en kun je de balans tussen ' leuk en leerzaam' door laten slaan naar leuk zodat het programma aanslaat bij jongeren maar wel NME blijft?
- Barrière: Veel traditionele NME-programma's slaan niet aan bij jongeren. Het is moeilijk om jongeren te interesseren voor NME-onderwerpen.

Zeister Kring

- Codename Future, Den Haag
- De heer R. Berg

- Vraag:- Kunnen de intermediaire organisaties de omslag maken van aanbodsorganisaties naar vraaggerichte organisaties. Dus jongeren centraal stellen.
  - Welke randvoorwaarden zijn waarvoor noodzakelijk?
- Barrière: Dat het onderwerp (schijnbaar) niet interessant is.

Zeister Kring

- Global Action Plan Nederland, Den Haag
- Mevrouw M. van Kuik

- Vraag: Wat zou het EcoTeam Programma (speciale versie) kunnen betekenen voor jongeren? Hoe ziet het eruit, hoe ziet de ondersteuning eruit, via welke organisaties doe je de werving?
- Barrière: Je hoort vaak dat jongeren niet 'gestuurd' willen worden. Een van de sterke punten van het EcoTeam programma is dat het structuur biedt (daar binnen is juist wel ruimte). Bijt dit elkaar?

Zeister Kring

- CNME, Arnhem
- De heer J. Fontaine

- Vraag: Rollen voor NME-centra?
- Barrière: Het "doen" formuleren van juiste vragen vanuit doelgroepen.

Zeister Kring

- Jongeren Milieu Aktief, Utrecht
- De heer B. Brugmans, mevrouw C. van Gestel

- Vraag: JMA heeft een netwerk van zo'n 100 jongeren milieu groepen. We ondersteunen die met 3 à 4 medewerkers momenteel. We beschikken over te weinig (financiële) middelen om ze optimaal te ondersteunen. Wat is jullie advies aan ons voor de toekomst? Hoe regionaliseren als landelijke organisatie?
- Barrière: Jongeren blijven niet lang. Discontinuïteit mede door gebrek aan middelen/financiën. Jongeren zien discrepantie tussen wegwerpmaatschappij die normaal gevonden moet worden en dat ze ineens milieubewust moeten handelen. Milieu is nog steeds een moeilijk onderwerp, omdat het een negatieve connotatie heeft. Volwassenen kiezen vaak heel andere aanpak (b.v. docenten) dan jongeren wensen/behoeven.

Zeister Kring

- Mima, Dirkshorn
- Mevrouw M. Zwetsloot

- Vraag: In welk natuurgebied is een goede werkweek of natuurweek te organiseren voor jongeren?

- Barrière: Desinteresse.

Zeister Kring

- Scouting Gelderland, Arnhem
- De heer F. van Santwijk

- Vraag: Hoe bestaande netwerken te koppelen en samenwerking NME buitenschools structureel te versterken.

- Barrière:- NME deskundigheid van niet-NME jongerenorganisatie.
  - Praktische activiteiten, beschikbaarheid geschikt (spel)materiaal.

Zeister Kring

- Nat. Park Zuid-Kennemerland, Overveen
- Mevrouw H. van Halder

- Vraag: De toekomst van "Earth Education" voor jongeren in Nederland. Is er behoefte, vraag, aanbod?

- Barrière: Het bereiken van de juiste doelgroepen voor specifiek aanbod, buiten de geïnstitutionaliseerde kaders (onderwijs, gezin etc.) om.

Zeister Kring

- Milieucommunicatie Stedelijk, Den Haag
- Mevrouw P. Gelder en Mevrouw M. Awater

- Vraag:
  - Hoe zijn jongeren (m.n. degenen die niet via de formele instellingen als school, scouting etc.) te bereiken? Toch alleen maar de Groen Links methode(disco!)?
  - Zit de oplossing, nl. het daadwerkelijk aan de gang gaan van/met jongeren en de aanpak daarin door steeds weer met nieuwe, door jezelf opgezette en aangejaagde geïnteresseerde groepjes iets te beginnen? En zul je dus altijd weer elke twee à drie jaar met een nieuwe groep beginnen?
  - Is de groep jongeren zodanig in te delen dat voor elke subgroep (leeftijd, interesse, milieu, opleiding...etc.) waaruit deze groep bestaat een heel eigen aanpak te definiëren is?
  - Welke barrière zijn de organisaties met ervaring (Code Name Future, JMA) tot nu toe tegen gekomen en zijn zij ook aanwezig???

Zeist Kring

- Buitenzone Natuurlijk, Amsterdam
- De heer Sj. Bartlema

- Vraag: NME kennis vereist integratie van dit item in het dagelijkse lespakket op scholen in alle vakken (bijv. taal, maatschappijleer) is het mogelijk om een dergelijk integraal lespakket te ontwikkelen?
- Barrière: NME heeft geen relatie met het dagelijkse leven in de grote stad. Groen- en milieubeleid van gemeenten spelen zich op verre afstand van de meeste vingers af.

Zeister Kring

- Gemeente Amstelveen, afd. milieubeheer
- Mevrouw H. van Hout

- Vraag: Kun je jongeren (beter) bereiken op wijk/buurt niveau of kun je beter insteken via bestaande (jongeren) organisaties binnen de gemeente?

- Barrière: Het (voor) oordeel van collega's van sociale zaken dat jongeren al moeilijk te bereiken zijn en dat milieu al helemaal geen thema is waar ze voor warm lopen.

Zeister Kring

- ULO-Biologie/RUG, Haren
- De heer B. Jansen

- Vraag: Kunnen/mogen/moeten jongeren een actieve rol spelen bij het ontwerpen van een duurzame toekomst (in Nederland èn daar buiten)?

- Barrière: De meeste jongeren identificeren zich of met de consumptie-cultuur van nu of met een eigen (muziek) sub-cultuur.

Zeister Kring

- Stichting Veldwerk Nederland
- De heer H.C. IJdema

- Vraag: Hoe bereik je en interesseer je de jongeren voor natuur en milieu?

- Barrière: Interesseren van de jongeren voor natuur en milieu

Zeister Kring

- Consulentschap NME Gelderland, Arnhem
- De heer A. Schut

- Vraag: Houden we, vanuit NME gezien, wel voldoende rekening met alles wat er in de huidige samenleving op jongeren adkomt? En zijn we wat de "stimuli" betreft, eigenlijk wel voldoende "concurrent"?

- Barrière: Het grote verschil tussen jongeren:
  - leeftijd (12-22/23 jr)
  - interessevelden
  - recreatie tot zorg voor!!!

Zeister Kring

5. Literatuursuggesties

Evaluatie draaggolfcampagne: jongeren. In opdracht van VROM, DVEB, Veldkamp marktonderzoek bv, Amsterdam, 67 pag., 1995

Te leen bij het Landelijk informatiepunt NME

Deze literatuuropgave is gemaakt door het Landelijk Informatiepunt NME, het samenwerkingsverband van de informatiecentra van Vereniging Milieudefensie en IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie.
Leden van die organisaties kunnen de genoemde publicaties lenen bij het Informatiepunt. Andere geïnteresseerden kunnen materiaal lenen via de provinciale consulentschappen NME. Voor inlichtingen kunt u contact opnemen met het Informatiecentrum van het IVN, 020-6228115.

Actieboek! : Jongeren Milieu Aktief
Roest, Natascha
Utrecht : Jongeren Milieu Actief, 1995. 74 p.

Deze uitgave van JMA wil jongeren van 13 tot 28 jaar motiveren om actie te voeren tegen milieumisstanden. Het kan als naslagwerk en informatie- en inspiratiebron dienen. Aan bod komen: het oprichten van een millieugroep, planning, publiciteit, financiën, vergaderen, onderhandelen en activiteiten zoals een milieumarkt, fietstocht, festival, seminar, forum of studiedag.

Aktief met natuur en milieu : aktiviteitenmap voor begeleiders van buitenschoolse tieneraktiviteiten in Flevoland
Baart, Marjan; Rijs, Riet (red.).
Lelystad : Consulentschap NME Flevoland, 1992. losbladig ISBN 9090050647

Bevat activiteiten voor binnen en buiten. Door middel van pictogrammen wordt aangegeven of het een binnen- of buitenactiviteit, discussie, spel, onderzoek of creatieve werkvorm is. Deze werkvormen zijn verdeeld in de thema's: kringlopen, natuur-actief, milieu-actief, voedsel en 'op avontuur in Flevoland' (o.a. leven in de bronstijd). Bij iedere activiteit staat praktische en didactische informatie.

Bres survivalboek
Velthuis, Co (samenst.)
Soesterberg : Landelijke Dienst voor Beweging, Rekreatie en Spel, 1982. 104 p.

Dit boek is niet meer verkrijgbaar, maar is in veel bibliotheken te leen. Deel I geeft veel organisatorische en didaktische informatie, zoals welke eisen moet je aan de leiding stellen, welke aan de groep, welke voorbereiding is nodig, hoe neem je beslissingen e.d. In het tweede deel

staat informatie over een tocht, zoals het maken van beschutting, vis vangen, eetbare paddestoelen en grondstoffen verzamelen en dan brood bakken. Van Bres zijn ook de uitgaven "Spel in beweging" en "Bres Spelenboek".

Handboek esta's : spelen, programma en training
Beek, Christa van (medew.) ... [et al.]
Leusden : Ver. Scouting Nederland ; Heemstede : Big Balloon, 1991. 243 p. Met lit. opg.
ISBN 9072388054

Esta's zijn (Scouting) jongens en meisjes van 7 tot 11 jaar. Dit handboek bevat organisatorische en didaktische informatie voor de begeleiders van kampen en bijeenkomsten van Scouting. Bovendien staan er uitgewerkte creatieve en expressieve activiteiten, op thema gesorteerd.

Handboek scouts : spelen, programma en training
Bangma, Anneke (medew) ... [et al.]
Leusden : Ver. Scouting Nederland, 1991. 243 p. ISBN 9072388062

Dit handboek bevat veel informatie over het opzetten van programma's voor scouting. Aan de orde komen b.v. lange- en korte-termijnplanning, leiding geven en leeftijdskenmerken van de scouts. Bestemd voor groepen kinderen vanaf ongeveer 10 jaar.

Jeugd- en jongerenwerk doe je met beleid
Sant, Annette van 't ; Zon, Annet van.
Driebergen : Landelijke Hervormde Jeugdraad, 1988. 40 p.

Dit kleine boekje kan dienen als hulp bij het opzetten van een beleidsnota voor jeugd- en jongerenwerk in de kerkelijke gemeente. De tips en het stappenplan maken het echter breder bruikbaar. Een beleidsplan moet vier elementen bevatten: een (pedagogische) visie; het bepalen van doelen en doelgroepen; het beschrijven van de uitgangspunten voor het werk die aansluiten bij deze visie, doelen en doelgroepen en als vierde: prioriteiten aangeven als aanzet voor een werkplan.

Natuur dichterbij
Hoenen, Leon ; Meyer Ricard, Winnie
Amsterdam : IVN, 1992. 144 p. (De jeugd : natuurlijk! ; dl. 3)

Het contact met de natuur staat centraal in dit deel van de reeks over het organiseren van natuur- en milieu-activiteiten met jeugd en jongeren. Buiten kun je van alles beleven en ontdekken. Beschreven wordt hoe kinderen en jongeren de natuur ervaren en hoe vruchtbare activiteiten voor natuurbeleving kunnen worden ontwikkeld. Ontdektochten, excursies, buitenactiviteiten, allerlei spelvormen en het bezig zijn met je handen kunnen hiervoor goede mogelijkheden bieden. Na een algemene inleiding over de natuur als bron van beleving, waarin ook de

kwestie van normen en waarden aan de orde komt, volgen duidelijke beschrijvingen van de werkvormen.

Natuur, milieu en de jeugd
Hoenen, Leon ; Rijs, Riet
Amsterdam : IVN, 1992. 128 p. (De jeugd : natuurlijk! ; dl. 1)

Dit deel in de reeks over het organiseren van natuur- en milieu-activiteiten met jeugd en jongeren laat zien hoe de kaart van NME in het jeugdwerk eruit ziet. De eerste hoofdstukken vertellen wat NME is en welke plaats het kan hebben in het jeugdwerk. Jeugdwerk en ook NME is in veel gevallen vrijwilligerswerk. Het kader, kadervorming, ondersteuning en samenwerking tussen NME en jeugdwerk komen dan ook uitvoerig aan de orde. Daarnaast is er ook aandacht voor organisatorische aspecten zoals publiciteit, werving en het organiseren van manifestaties. Het niet onbelangrijke aspect van de financiën sluit het geheel.

Nu doen we het anders! : eindrapport praktijkonderzoek naar het activeren van jongeren ten behoeve van hun leefomgeving
Taverne, Bouwe (eindred.)
Rossum, Geert van ; Kleijne, Maarten. Utrecht : SME Milieuadviseurs, 1996. 2 dln.

Conclusie: jongeren "willen" en dan vooral iets "doen". Lokale stichtingen zijn nodig voor financiële en organisatorische randvoorwaarden. De jongeren hebben behoefte aan persoonlijke assistentie. Organisaties moeten zich richten op continuïteit en niet op korte-termijnacties. Jongeren stellen het op prijs als het bedrijfsleven ze steunt en organisaties, overheden en sponsors moeten leren dat ondersteuning nodig is in plaats van sturing.

Tieners natuurlijk
Lisdonk, Beatrijs van de (red.)
Rotterdam : Consulentschap NME Zuid-Holland ; Den Haag : IVN, District Zuid-Holland, 1989. 60 p.

Dit is een inspirerende hoeveelheid ideeën om een jaar lang wekelijks met jongeren activiteiten te ontwikkelen. Het heeft een overzichtelijke indeling en duidelijke beschrijvingen. Het boek bevat vier hoofdstukken met diverse activiteiten per seizoen en een hoofdstuk met groepsspelen. Van iedere activiteit zijn tijdsduur, benodigdheden, voorbereiding en werkwijze vermeld.

Van doel tot programma : activiteiten rond natuur en milieu
Hajer, Froukje ; Meyer Ricard, Winnie (red.)
Amsterdam : IVN, 1992. 128 p. (De jeugd : natuurlijk! ; dl. 2)

Dit deel in de reeks over het organiseren van natuur- en milieu-activiteiten met jeugd en jongeren heeft een titel die exact de lading dekt. Aan de orde komen voor wie je programma's maakt, welke fasen daarin te onderscheiden zijn, het formuleren van doelstellingen en het omzetten daarvan in activiteiten, organisatievormen in het jeugd- en jongerenwerk, werkvormen,

benodigdheden (mensen, materiaal, middelen) en tot slot een stappenplan voor de praktijk. Kortom, alles wat je maar nodig kunt hebben in de planning en voorbereiding van buitenschoolse NME.

Verslag kadercursus natuur- en milieu-educatie en jeugd- en jongerenwerk
Rijs, Riet
Amsterdam : IVN, 1992. 40 p.

Omdat alle cursisten ervaring hadden, werd hun inbreng verwerkt in de cursusinhoud. In vijf bijeenkomsten kwamen aan de orde; het jeugd- en jongerenwerk in Nederland, spel en spelen, cursus- en kaderactiviteiten organiseren, overdrachtstechnieken, natuurgerichte recreatie en creatieve NME.

Verslag kursus voor begeleiders jeugdgroepen
Lelystad : Consulentschap NME Flevoland, 1989. 33 p. Met lit. opg.

De cursus bestond uit zes avonden en een middag ter afsluiting. Aan de orde: hoe ziet de doelgroep eruit; wat wil je bereiken; welke werkvormen; de opzet van een programma; informatie en documentatie; spel en spelvormen en creativiteit. Van iedere bijeenkomst worden de planning, de avond zelf, opmerkingen van de deelnemers en conclusies besproken.

"Wat je beleeft..." : natuur- en milieueducatie voor jeugd en jongeren : cursusmap bij de training NME voor jeugd en jongeren
Amsterdam : IVN ; 's-Graveland : Ver. Natuurmonumenten, [1994]. 32 p.

Om de doelgroep beter te leren kennen wordt eerst aandacht besteed aan de ontwikkeling, het gedrag, de belangstelling en de natuurbeelden van verschillende leeftijdsgroepen. Daarna volgen aandachtspunten voor organisatie, opbouw en uitvoering van activiteiten en worden enkele werkvormen nader uitgewerkt.

Werk maken van kindervakantiewerk
Rooyen, Martin van ; Grift, Kees van de
Utrecht : NUSO, 1996. 44 p.

Dit werkboek is bedoeld als steuntje in de rug voor de vele vrijwilligers die zich inzetten voor kindervakantie-activiteiten en geeft hun handreikingen voor het opzetten ervan.
Aan bod komen het programma, de organisatie, de locatiekeuze, publiciteit, werving van vrijwilligers, het materiaal en de taakverdeling. Ieder hoofdstuk bestaat uit drie onderdelen. Bij ieder onderwerp wordt eerst besproken wat de bedoeling is en wat de mogelijkheden zijn. Door de opdrachten uit te voeren, wordt snel een praktisch resultaat bereikt. Hierna volgt als voorbeeld een praktijkuitwerking.

Milieu, maak er (jeugd- en buurt) werk van!
Brinkman, Frans
[Tilburg] : Brabants Steunpunt Jeugdwelzijn (BSJ)/ Provinciaal Instituut voor Maatschappelijke, Aktivering, Sociaal-Kultureelwerk en Vormings- en ontwikkelingswerk (PRISMA)/ Provinciaal Konsulentschap Natuur- en Milieuedukatie Noord-Brabant, z.j.

Een dikke klapper met theorie over de doelgroep, onderwerpen voor NME en gedragsverandering en veel praktijk voor het opzetten van programma's, waarbij het onderwerp natuurlijk afval wordt uitgewerkt voor kinderen tot 11 jaar, zwerfafval voor 12 tot 15 jaar, chemisch afval voor 16 tot 18 jarigen en huishoudelijk afval voor volwassenen.

Jongeren en milieu, een kwalitatief onderzoek in opdracht van Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
Hilversum : SARV International, 1992. div. pag.

Een onderzoek van een groep 13-18-jarigen van verschillende opleiding en achtergrond. Aanbevelingen zijn o.a. handvatten aanreiken om positieve energie om te zetten in daden. De handvatten kunnen alleen van bovenaf (overheid, school, instanties) aangereikt worden in de vorm van positieve informatie.

Natuur en milieu ook! voor jongeren in Flevoland 16+,
ideeën voor jongerenorganisaties in Flevoland
Berkenbosch, Corina; Rijs, Riet
Lelystad : Consulentschap NME Flevoland, 1998, 16 p.

Hoewel deze brochure provinciaal gericht is, is de informatie breder bruikbaar. Beschrijft kort welke groepen jongeren er zijn, welke landelijke organisaties actief zijn en geeft weer welke trends bij jongeren leven.

Natuur- en milieu-educatie, een zorg meer? een zorg minder!
Verslag van een conferentie over natuur- en milieu-educatie in jeugd- en jongerenwerk, volwasseneneducatie, sociaal kultureel werk en opbouwwerk
Jongstra, Gosse. (samenst.); Walter, J. (eindred.)
Amsterdam : IVN, 1992. 96 p.

Ter sprake kwamen o.a. leren, weten en geweten en ervaringen uit de praktijk.

Nota bene, ervaringen met lokale jongerenparticipatie
Rapportage van het project "Lokale Agenda 21 als basis voor lokale jongerenraden" van de Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling (1994-1997)
Pol, Yvonne van der/ Jongh, Jaimita de
Utrecht : NJMO, 1997 losbladig

Veel beknopte informatie: over lokale jongerenparticipatie, beleidsontwikkelingen, partners, scholenprojecten, lokale jongerennetwerken en aanbevelingen voor organisatiestructuur, werving, continuïteit en het starten van projecten.

Rood-groen-boek, ervaringen van jongeren met een maand milieuvriendelijk leven
Andeweg, Agnes; Kleijnman, Herman; Vis, René ... [et. al.]
Wageningen : JMA, 1991 52 p.

De ervaringen zijn gerubriceerd naar de bekende milieuthema's en gaan vergezeld van conclusies en aanbevelingen.

Vrij buiten, suggesties voor aktiviteiten rond natuur en milieu met jeugdgroepen
Meyer Ricard, Winnie
Amsterdam : IVN, z.j.

Het boek is opgedeeld in de hoofdstukken "buiten in de buurt", "het bos", "zee", "waterland: sloot en plas, polders en moerassen" en "de hei". De suggesties voor activiteiten zijn onder te verdelen in verschillende typen: creatieve verwerkingsmogelijkheden, milieuspelen, milieuonderzoek, natuuronderzoek, natuurspelen, recepten, tochten en wandelingen, en zomerkamp- en vakantie-activiteiten. Daarnaast is er nog een hoofdstuk gewijd aan kampeeractiviteiten en een hoofdstuk aan de omgang met de natuur.

6. Artikelen

- Uit: *'Agenda 21"*, UNCED-conferentie, Rio de Janeiro, 1992. Pag. 518 - 521. Hoofdstuk 25: Kinderen en jongeren.

- Uit: '*Binnenlands Bestuur 25'*, 19/6/1998, De jongerenraad denkt mee: 'Mijn vrienden vinden het belachelijk'. Pag 18-19.

- Lokale jongerenparticipatie,
  Sylvia Brouwer, Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling (NJMO).

- Uit: '*Rubicon'*, nummer 2, 1998, Nationale Jongerenraad voor Milieu Ontwikkeling, Marlies Peschier; 'Talent gezocht'.

- Uit: *'Rubicon'*, nummer 2, 1998, Nationale Jongerenraad voor Milieu Ontwikkeling, Freek Debie; Project 'Van Data naar Duurzame Jongerenactiviteiten'.

- Gesprek Paul Stutman met Rabobank en de burgemeester,
  'Het is niet zomaar reclame, denk ik'.

PROGRAMMATERREINEN

A. Het vergroten van de rol van de jeugd en het actief betrekken van de jeugd bij de bescherming van het milieu en de stimulering van economische en maatschappelijke ontwikkeling

Uitgangspunten

25.2. Het is van het grootste belang dat jongeren uit alle delen van de wereld op alle relevante niveaus actief deelnemen aan besluitvormingsprocessen, omdat deze hun leven van vandaag beïnvloeden en gevolgen heben voor hun toekomst. Naast hun intellectuele bijdrage en hun vermogen om steun te mobiliseren, brengen ze unieke standpunten in, waarmee rekening gehouden dient te worden.

25.3. Talrijke acties en aanbevelingen zijn binnen de internationale gemeenschap voorgesteld om te waarborgen dat de jeugd een veilige en gezonde toekomst wordt gegeven, met inbegrip van een milieu van voldoende kwaliteit, een verbeterde levensstandaard en toegang tot onderwijs en werkgelegenheid. Op deze kwesties moet ook bij ontwikkelingsplanning gelet worden.

Doelstellingen

25.4. Ieder land dient, in overleg met zijn jongerengroeperingen, een proces op gang te brengen om de dialoog tussen de jeugd en de regering op alle niveaus te bevorderen en om mechanismen in het leven te roepen die de jongeren toegang verschaffen tot informatie en hen in de gelegenheid stellen om hun standpunten over regeringsbesluiten, met inbegrip van de implementatie van Agenda 21, naar voren te brengen.

25.5. Ieder land dient ervoor te zorgen dat, niet later dan het jaar 2000, meer dan 50 procent van zijn jeugd, met een evenwichtige verhouding van beide geslachten, staat ingeschreven bij of toegang heeft tot, passend middelbaar onderwijs of gelijkwaardige onderwijs- of beroepsopleidingsprogramma's, door middel van een jaarlijkse verhoging van het aantal deelnemende en toegelaten studenten.

25.6. Ieder land dient initiatieven te ontplooien die gericht zijn op het verlagen van de huidige jeugdwerkloosheid, in het bijzonder waar deze onevenredig hoog zijn in vergelijking met het totale werkloosheidscijfer.

25.7. Ieder land, en ook de Verenigde Naties, dient steun te verlenen aan de vorming en uitbreiding van mechanismen om de jeugd in alle processen van de Verenigde Naties te betrekken, teneinde hen in de gelegenheid te stellen die processen te beïnvloeden.

25.8. Ieder land dient schendingen van de mensenrechten van jonge mensen, in het bijzonc van jonge vrouwen en meisjes, te bestrijden, en dient mogelijkheden te overwegen om al jongeren te laten profiteren van rechtszekerheid, een opleiding, kansen en de ondersteunii die voor hen noodzakelijk zijn om hun persoonlijke, economische en maatschappelijke verlange en mogelijkheden te bevredigen.

Activiteiten

25.9. Van de regeringen wordt verwacht dat zij, in overeenstemming met hun eigen strategieë maatregelen nemen om:

(a) Procedures te creëren die voorzien in overleg met en mogelijke deelnam van jongeren van beide geslachten, niet later dan 1993, aan besluitvormingspro cessen met betrekking tot het milieu, waarbij de jongeren op plaatselijl nationaal en regionaal niveau dienen te participeren;

(b) De dialoog met jeugdorganisaties te bevorderen met betrekking tot het opstelle en evalueren van milieuplannen en -programma's of van kwesties inzak ontwikkeling;

(c) Te overwegen de aanbevelingen van internationale, regionale en plaatselijk jongerenconferenties en andere fora die de jeugd perspectieven bieden o het gebied van maatschappelijke en economische ontwikkeling en het behee van hulpbronnen in het desbetreffende beleid op te nemen;

(d) Voor alle jongeren de toegang te garanderen tot alle soorten onderwijs, voo zover van toepassing, waarbij alternatieve leerstructuren ter beschikking gestel worden, en te garanderen dat het onderwijs de economische en maatschappelijke behoeften van de jeugd weerspiegelt en dat de ideeën van milieubewustzijn en duurzame ontwikkeling in alle onderwijsprogramma's verwerkt worden; voorts dienen beroepsopleidingen te worden uitgebreid, waarbij vernieuwende methoden dienen te worden geïmplementeerd die gericht zijn op het vergroten van praktische vaardigheden zoals milieu-veldwerk;

(e) In samenwerking met relevante ministeries en organisaties, met inbegrip van vertegenwoordigers van de jeugd, strategieën te ontwikkelen en te implementeren om alternatieve werkgelegenheid te scheppen en de vereiste opleidingen te verschaffen aan jonge mannen en vrouwen;

(f) Speciale werkgroepen op te richten, die ook jongeren en niet-gouvernementele jeugdorganisaties omvatten, en die onderwijs- en bewustwordingsprogramma's

moeten ontwikkelen, speciaal gericht op de jeugd, en die betrekking hebben op kwesties die de jeugd aangaan. Deze speciale werkgroepen dienen formele en informele onderwijsmethoden te gebruiken om een zo groot mogelijk publiek te bereiken. Nationale en plaatselijke media, niet-gouvernementele organisaties, het bedrijfsleven en andere organisaties dienen hun steun te verlenen aan deze werkgroepen;

(g) Steun te verlenen aan programma's, projecten, netwerken, nationale organisaties en niet-gouvernementele jeugdorganisaties, met het doel te onderzoeken hoe programma's kunnen worden geïntegreerd, gelet op de projecteisen, en door te bevorderen dat de jeugd wordt betrokken bij het kiezen, opzetten, ontwerpen, uitvoeren van projecten en de nazorg daarvan;

(h) Vertegenwoordigers van de jeugd op te nemen in hun afvaardigingen naar internationale bijeenkomsten, in overeenstemming met de desbetreffende resoluties van de Algemene Vergadering uit 1968, 1977, 1985 en 1989.

25.10. Van de Verenigde Naties en de internationale organisaties die jeugdprogramma's hebben, wordt verwacht dat zij maatregelen nemen om:

(a) Hun jeugdprogramma's te heroverwegen, en te bezien hoe de coördinatie tussen deze programma's kan worden verbeterd;

(b) De verspreiding van relevante informatie inzake de actuele situatie van en activiteiten voor de jeugd onder regeringen, jeugdorganisaties en andere niet-gouvernementele organisaties te verbeteren en de uitvoering van Agenda 21 te controleren en te evalueren;

(c) Het Trustfonds van de Verenigde Naties voor het Internationale Jaar voor de Jeugd te steunen en samen te werken met vertegenwoordigers van de jeugd in het beheer ervan, waarbij bijzondere aandacht geschonken wordt aan de behoeften van de jeugd in de ontwikkelingslanden.

Middelen ter implementatie

Financiering en kostenraming

25.11. Het secretariaat van de Conferentie schat dat voor de implementatie van de in dit hoofdstuk genoemde activiteiten de internationale gemeenschap per jaar (1993-2000) een gemiddeld bedrag van circa $1,5 miljoen ter beschikking zou moeten stellen, in de vorm van schenkingen of concessionele middelen. Deze ramingen zijn slechts indicaties voor de orde van grootte van

de kosten, en zijn nog niet door de regeringen beoordeeld. De werkelijke kosten financieringsvoorwaarden zullen, ook wanneer deze eventueel niet de vorm van zachte lening aannemen, afhankelijk zijn van, onder andere, de specifieke strategieën en programma's d de regeringen zullen gaan implementeren.

Hardrijder ziet liever agent dan flits

Automobilisten en andere weggebruikers worden bij een overtreding liever gesnapt door een politieagent dan door een camera. Zij zeggen bovendien dat staandehouding hen meer beïnvloedt in hun verdere verkeersgedrag dan een elektronisch oplegde boete.

De acceptatie van handhavingssystemen in het wegverkeer is onderzocht door drs. *Jinke Doutzen van der Laan*, die onlangs op dit onderwerp promoveerde aan de Rijksuniversiteit Groningen.
In haar proefschrift erkent Van der Laan dat politiecontrole met staandehouding duur is. Het preventieve schandpaal-effect is bovendien zeer tijdelijk. Eerder gaf het Aktiecentrum Naleving Verkeersregels al aan dat elektronische handhaving (radarcamera's) goedkoper is.
Aan waarschuwingen dat er een controle op til is, hebben de meeste mensen geen behoefte. Men neemt pas snelheid terug als de controlepost in zicht is, blijkt uit de Groningse studie. Systemen met waarschuwingen als 'U rijdt te hard' zijn bij oudere weggebruikers populairder dan onder jongeren. De Groningse verkenning maakt deel uit van een EU-studie naar het effect van verschillende verkeerssystemen op het rijgedrag.

Gratis computerles

Zestig leraren van twaalf Amsterdamse basisscholen krijgen gratis computerles van personeel van de ABN/Amro. De lessen worden gegeven door vrijwilligers van de Computer Club van de bank. In het dagelijks leven werken zij als computerdeskundigen bij de bank. De lessen nemen vijftig avonden in beslag en lopen tot het einde van dit jaar. ABN/Amro is door de gemeente Amsterdam benaderd met de vraag om mee te werken aan het computerproject CIAO (Computers in Amsterdams Onderwijs). Met het CIAO-project wil Amsterdam voor iedere twee leerlingen in het basisonderwijs een computer beschikbaar stellen. De bank heeft voor het onderricht aan de leraren een leslokaal met computers ingericht. De lessen gaan onder meer over Internet, E-mail en tekstverwerkingsprogramma's.

De jongerenraad denkt mee:

'Mijn vrienden vinden het belachelijk'

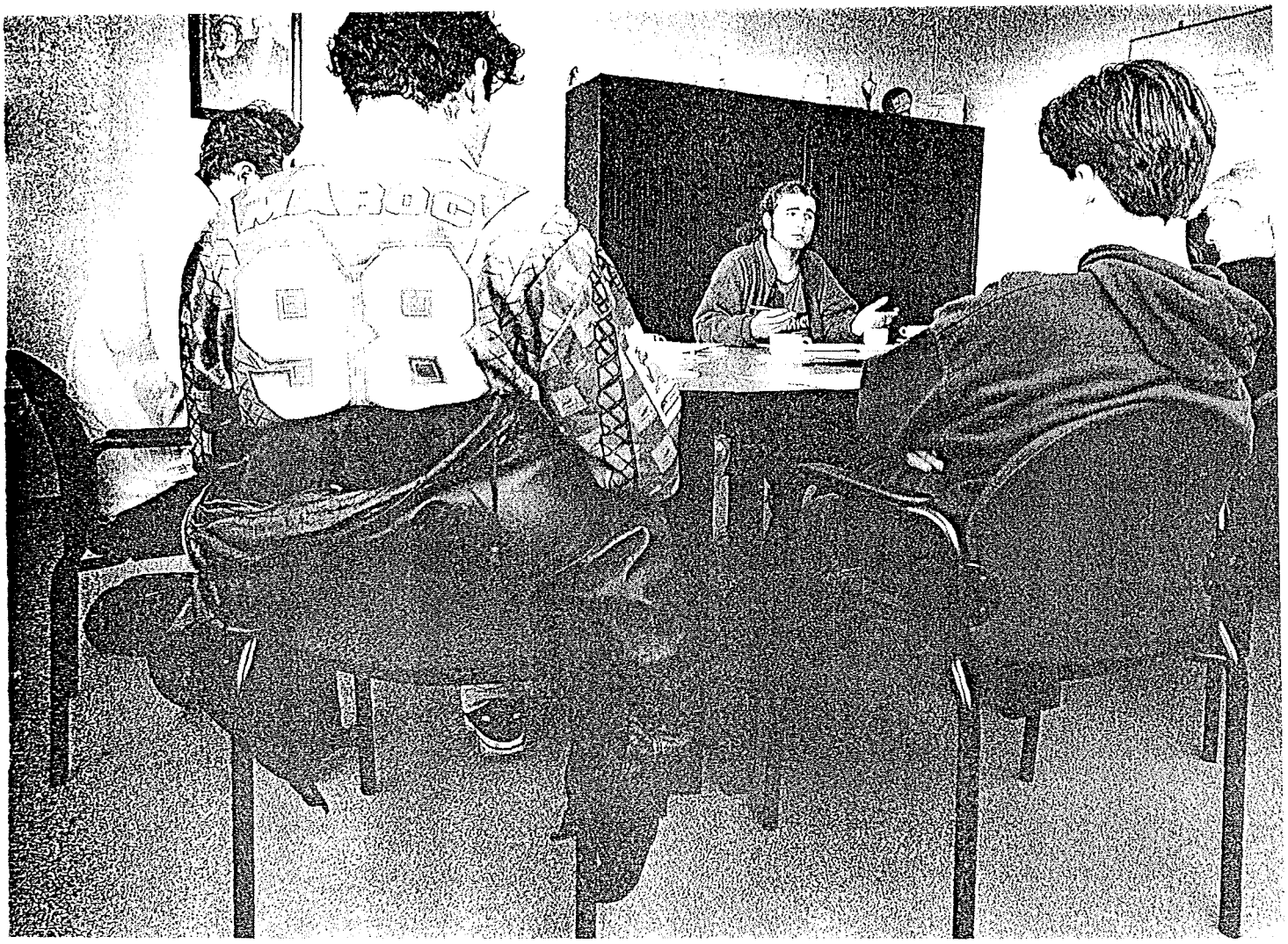
Ze zijn jong en je wilt wat met ze. Iedere gemeente tobt over haar relatie met de jeugd. Want voor deze jarenlang vergeten doelgroep is te weinig ruimte en vrijetijdsbesteding opgezet. Wat te doen om met de jongeren in gesprek te komen? Een jongerenraad dan maar.

- EVA RENSMAN -

Woendagavond, 20.15 uur. Het is stil in de VVD-fractiekamer in het gemeentehuis van Woerden. De jongerenraad vergadert. De vier aanwezige leden bestuderen een brief die voor hen ligt. De brief gaat over een basketbalveldje in Woerden. Bewoners klagen over jongeren die er overlast veroorzaken. Dat is eenvoudig op te lossen, volgens de brief. Er is ruimte voor twee extra basketbalpalen, zodat meer jongeren tegelijk kunnen spelen. Dan hoeven ze niet meer rond te hangen.
Na tien minuten neemt *Laurens Verburg* (19), auteur van de brief, het woord. 'Is iedereen het ermee eens?' 'Best wel een goede brief', vindt *Randy Pfaff* (17). Ambtenaar *Esther Bikker* knikt. 'Hier moet de gemeente wel iets mee kunnen. Jullie moeten hem maar zo snel mogelijk opsturen.'
Het eerste uur vallen er veel stiltes. Zoveel, dat de stemmen van de PvdA-fractie, die in de kamer ernaast vergadert, voortdurend te horen zijn. Voorzitter Verburg heeft de agenda opgesteld. Het basketbalveld moet worden besproken, maar ook het aantrekken van nieuwe leden. Bovendien stelt hij voor dat de raadsleden gaan kennismaken met de nieuwe fracties van de gemeenteraad. 'Zullen we dat dan maar doen?', vraagt Verburg na een stilte. De anderen knikken. 'Ik doe GroenLinks wel', mompelt *Abderrahman Armasoudi* (18). 'Daar heb ik toch al op gestemd.' Notulist *Paul van Dam* (17) schrijft het precies op.
Pas als begeleidend ambtenaar Bikker bij 'WVTTK' met onderwerpen en vragen komt, leven de jongens op. Wat is er mis met de skatebanen? Pfaff brandt los. In één baan zitten groeven. En er liggen niet genoeg tegels om uit te rijden, zodat je elke keer met je wielen in het zand rijdt. Van een andere skatebaan is de bovenkant niet goed. Hij tekent het op papier om het uit te leggen. De rand is zo hoog, dat je bijna ondersteboven valt als je omhoog gaat. Bikker stelt voor dat Pfaff samen met een ambtenaar langs alle skatebanen gaat, om te kijken hoe het verbeterd kan worden.

NIET TE STUITEN

Dan wil Armasoudi nog wat weten. Is het waar dat de politie gele kaarten gaat uitdelen aan jongeren die in een groep op straat staan? Bikker legt uit dat alleen ouders van minderjarigen een brief krijgen als hun kind overlast veroorzaakt. Maar Armasoudi en Pfaff zijn niet meer te stuiten. 'Het is belachelijk', zegt Armasoudi. 'Soms sta je ergens met een groepje en je doet niets, en dan komt er zoveel politie op je af alsof je een moord hebt gepleegd. Bewoners gaan meteen de politie bellen.'
'Ik was een keer met een groep aan het skaten', vertelt Pfaff, 'en toen kwam meteen de politie: wegwezen, anders krijgen jullie een boete.'
Maar de angst van bewoners is niet helemaal onterecht, zegt Bikker. Een bewoner is bijvoorbeeld door een jongere bedreigd. 'Dat kan wel, maar sommige bewoners zijn gewoon te bang voor ons', vindt Armasoudi. 'Ze zouden eens een praatje met ons moeten komen maken. De mensen hebben gewoon een slecht beeld van ons.' Bikker wil weten wat daar aan kan worden gedaan. 'Een folder over misverstanden', oppert Van Dam. 'Buurtoverleg', zegt Verburg. 'Wat dachten jullie van een



De jongerenraad in vergadering.

sportwedstrijd tussen jongeren en bewoners?', vraagt Bikker. Dat idee kan op algemene instemming rekenen. Alleen Van Dam is bang dat sommige bewoners daar geen zin in hebben. 'Als jij een drukke baan hebt, dan wil je 's avonds misschien niet ook nog eens sporten met van die jongens. Dan wil je... ja, weet ik veel wat mensen met een baan 's avonds doen.'

GEEN JAKNIKKERS

De jongerenraad is in 1995 opgericht op initiatief van de gemeente Woerden. De gemeente biedt vergaderruimte en heeft ambtenaar Bikker aangesteld voor de begeleiding. Zij houdt de raad op de hoogte van wat er in de gemeente speelt en zorgt voor de continuïteit. De raad is dus afhankelijk van de gemeente, maar toch zijn de leden geen jaknikkers, die met alle plannen van de gemeente instemmen, zegt wethouder jeugdbeleid *Ineke Lander* (PvdA). 'Ze zijn het vaak niet met ons eens. En dan aarzelen ze ook niet om de telefoon te pakken en het mij even haarfijn te vertellen. Vind ik ook wel goed. Wat heb ik aan zo'n raad als ze alles best vinden?'
Sommige voorstellen die de jongerenraad heeft gedaan, zijn door de gemeente overgenomen. Er worden in Woerden meer woningen voor alleenstaande jongeren gebouwd, een jongerencentrum heeft onderdak gekregen, en de gemeente bezint zich na advies van de raad op een gelegaliseerde coffeeshop. Zonder jongerenraad was dat allemaal niet gebeurd, zegt Lander. 'Het is niet zo dat de gemeente eerst negatief tegenover deze zaken stond, ze dacht er gewoon niet zo snel aan', stelt Bikker.
Om problemen met 'de' jongeren in Woerden op te lossen, is de raad echter niet door de gemeente opgericht. 'Die illusie heb ik niet gehad', zegt Lander. 'Ik wilde jongeren laten meepraten. Vergelijk het met de seniorenraad en de gehandicaptenraad. Maar als er problemen met bepaalde groepen zijn, zeggen we niet: we weten wel hoe het zit, want we hebben het aan de jongerenraad gevraagd. Dan gaan we er ook zelf naar toe. Soms vragen we de jongerenraad wel eerst eens te gaan praten.'
Vorig jaar hadden ongeveer 25 gemeenten in Nederland een jongerenraad, blijkt uit een onderzoek dat de Stichting Alexander deed in opdracht van het ministerie van VWS. De helft is op initiatief van gemeenten tot stand gekomen, zoals in Woerden. Andere zijn door jongeren zelf opgericht. Dat zijn vaak vriendengroepjes, die maar kort bestaan. Zodra de leden verhuizen om te gaan studeren, of gaan werken, valt de groep uit elkaar.
Als de gemeente zich er meer mee bemoeit, is dat gevaar kleiner. Wel is er dan een kans dat de gemeente de raad gebruikt als 'schaamlap', om verder niets meer aan jeugdbeleid te hoeven doen. 'Maar ik ben dat eigenlijk niet tegengekomen', zegt onderzoeker *Robbert Kroes*. 'Gemeenten snakken juist naar de mening van deze raden. Want ze moeten er iets mee, met jongeren.'

EENZIJDIG

Kroes vindt in tegenstelling tot Lander, dat een jongerenraad wel problemen met jeugd kan terugdringen. Al blijkt uit zijn onderzoek dat de raden redelijk eenzijdig zijn samengesteld, - bijna allemaal autochtone jongens die HAVO of VWO volgen, - dat probleemjongeren niet te interesseren zijn, is volgens Kroes 'onzin'. Een jongerenraad is niet alleen interessant voor politici in de hoop, vindt hij, dat het goed verkopen. Laten zien dat het meer is dan saai vergaderen.'
Maar Bikker uit Woerden is ervan overtuigd dat een jongerenraad niet representatief kán zijn. 'Sommige jongeren kun je gewoon niet interesseren voor zoiets', zegt ze.

VOOR DE GRAP

De Woerdense raadsleden weten uit eigen ervaring hoe moeilijk het is nieuwe leden te vinden. 'Veel van mijn vrienden vinden het echt belachelijk dat ik dit doe', zegt Pfaff. Het leek Armasoudi eerst eigenlijk ook niets. 'Ik ben gewoon eens voor de grap gaan kijken, en toen vond ik het leuk. En ze luisteren wel naar wat wij zeggen.' Van Dam is lid geworden omdat hij zich in zijn vrije tijd verveelde. 'En om iets over politiek te leren.' Maar de drie moeten er niet aan denken verder te gaan in de politiek. 'O, nee', zegt Van Dam. 'Wij kunnen tenminste zeggen wat we willen. We hoeven nergens rekening mee te houden.' Dat beaamt Pfaff. 'Wij weten bovendien waar we het over hebben. Wij zijn ook jong, en hangen ook op straat rond.' Alleen Verburg ziet een politieke carrière wel zitten. 'Alleen ben ik er nog niet uit welke partij het best bij mij past'.

Lokale jongerenparticipatie

Sylvia Brouwer - Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling (NJMO)

1. Wie is de NJMO?

De NJMO is een landelijk jongerenplatform van ongeveer 40 jongerenorganisaties die iets met duurzame ontwikkeling te maken hebben. Ook voert de NJMO diverse projecten uit.

2. Lokale Jongerenparticipatie wat is dat en waarom is dit belangrijk?

Het begrip jongerenparticipatie wordt in de praktijk vaak eenzijdig gebruikt: jongeren krijgen de gelegenheid om aan iets deel te nemen. Dat 'iets' ligt grotendeels vast en is de denk- en leefwereld van volwassenen. Datgene wat jongeren zelf vinden en willen moet passen in de kaders van de volwassenen wereld. Er is sprake van ongelijkwaardigheid: volwassenen bepalen de speelruimte en de spelregels. Het zijn en blijven uiteindelijk de volwassenen die beslissen.

Jongerenparticipatie hoort in principe tweerichtingsverkeer te zijn. Er zal eerst gewerkt moeten worden aan het verbeteren van het contact tussen jongeren en volwassenen. Er moet aan twee kanten een bereidheid tot participatie bestaan. Verder is het bij jongerenparticipatie belangrijk te weten wat de drijfveren van jongeren van de jaren negentig zijn, hoe zij willen en kunnen participeren en hoe zij daarbij gecoached kunnen worden.

3. Wat is belangrijk als je iets met jongeren wil doen op het gebied van jongerenparticipatie?

Als je wilt dat je activiteiten aanslaan bij jongeren dan zul je moeten inspelen op de belevingswereld en werkwijze van jongeren.

I. Ten eerste moet je bedenken *welke jongeren je wilt bereiken*. Dat jongeren van tegenwoordig slechts rondhangen en niets 'zinvols' doen in hun vrije tijd is een nogal beperkte visie van een aantal volwassenen. Maximaal 10% van de jongeren wil echt niets. Voor de jongeren van de jaren negentig bestaat geen eenduidig etiket. Wel hebben zij een aantal kenmerken gemeen.

II. *Inspelen op hun belevingswereld.* Jongeren ervaren 'milieu' vaak op een negatieve manier. Het gaat altijd over problemen. Daarom is milieu uit. Wanneer milieu als geïsoleerd thema wordt behandeld, worden alleen jongeren aangesproken die al in milieu geïnteresseerd zijn. Duurzame ontwikkeling moet daarom breed worden opgevat.

III. Bij de *werkwijze* is het belangrijk dat jongeren zelf iets concreets kunnen doen. Jongeren zullen vanuit een onduidelijke motivatie enthousiast aan de slag gaan. Een duidelijk kader waarom ze activiteiten ondernemen, ontbreekt echter vaak. Door hun toekomstbeelden naar boven te halen krijgen jongeren een visie van waaruit ze handelen en worden zij zich bewust waarom zij bepaalde dingen doen. De activiteiten die ze uit willen voeren passen in dit toekomstkader en moeten op korte termijn in hun eigen omgeving plaats kunnen vinden.

Voorbeeld:
Tijdens een brainstorm constateren jongeren dat de wereld smerig is (er is veel vervuiling). Dat zou anders moeten. Waar moet je dan beginnen? In de eigen wijk maar eens eerst? Als anderen dat voorbeeld dan elders volgen wordt die wereld vanzelf schoner en hebben zij er een steentje aan bij gedragen. Een opruim-activiteit van zwerfvuil in de eigen wijk is dus zinvol.
Als het NME-centrum een opruimactie voor zwerfvuil door jongeren op touw zet zou dit wel eens kunnen mislukken wegens gebrek aan belangstelling. Jongeren vinden zoiets niet zinvol.

IV. Wat betreft de *organisatiestructuur* is het belangrijk te bedenken dat jongeren van de jaren negentig allerlei verschillende ervaringen willen opdoen. Ze willen zich niet zo snel binden aan organisaties. Een netwerk-organisatiestructuur sluit daarom goed aan.

V. Als jongeren aan de slag gaan dan willen ze graag *samenwerken* met mensen en instanties die in hun ogen een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan het gestelde doel. Zo is het vrij logisch dat ook het bedrijfsleven betrokken dient te worden.

4. De NJMO-aanpak voor lokale jongerenparticipatie

In een jongerennetwerk krijgen *jongeren invloed op het gemeentebeleid.* Zij geven zelf aan wat belangrijk is voor jongeren, geven hun mening over plannen en voorstellen van de gemeente en dienen hun eigen plannen in. Bovendien ondernemen de jongeren van het jongerennetwerk zelf activiteiten om de situatie voor jongeren in de gemeente te verbeteren. Juist deze *concrete activiteiten* maken jongerenparticipatie voor veel jongeren aantrekkelijk.

Een belangrijke voorwaarde voor succesvolle jongerenparticipatie is dat de jongeren *een coach* hebben. Een coach kan een taak hebben bij de bewustwording van jongeren over de rol van een jongerennetwerk in de gemeente, bij het leren van vaardigheden en bij het uitvoeren van praktische taken. De coach zal een middenweg moeten vinden in het ondersteunen van jongeren zonder te veel te sturen. Jongeren kunnen bijvoorbeeld door medewerkers of vrijwilligers van het jongerenwerk, een NME-centrum en andere maatschappelijke organisaties worden begeleid.

Conclusie

Jongeren hebben behoefte om aan de slag te gaan met zaken die zij belangrijk vinden op een wijze die hen aanspreekt. Bij jongerenparticipatie moet het proces voorop staan. Een aanbodsgerichte benadering werkt niet. De grote uitdaging is om te werken aan een procesbenadering van jongeren waarin bottom-up en ondersteuning centraal staan.

Hoe bereik je de jongeren?

Persoonlijke benadering door jongeren zelf en werving tijdens (jongeren)-activiteiten zijn de beste wervingsmethoden voor een jongerennetwerk. Verder heeft de NJMO twee projecten ontwikkeld om jongeren te betrekken bij duurzame ontwikkeling op lokaal niveau en hen te motiveren voor lokale jongerenparticipatie in een lokaal jongerennetwerk.

5. Mogelijkheden om iets voor jongerenparticipatie te doen als NME-dienst

- NME-werkers kunnen het idee om een jongerennetwerk op te zetten aankaarten bij de gemeente.
- NME-werkers kunnen een bijdrage leveren aan de ondersteuningsstructuur die jongeren nodig hebben om actief te blijven na een impuls door een project op het gebied van NME of jongerenparticipatie. Ze zouden bijvoorbeeld een groep jongeren kunnen coachen.

'In ConCreto' is een scholenproject voor voortgezet onderwijs over duurzame ontwikkeling op gemeentelijk niveau. 'Orakel Spektakel' is een pilotproject van de NJMO waarbij jongeren buitenschools worden benaderd om te bedenken hoe hun eigen toekomst in de gemeente verbeterd kan worden.
De ervaringen die de NJMO tot nu toe heeft opgedaan met lokale jongerenparticipatie zijn gebundeld in het handboek Meemo en ervaringsrapport NotaBene.
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de NJMO, tel. 030-2316833.

TALENT GEZOCHT!

Denk mee over het NJMO-project "Lokale Inbedding van Jongerenparticipatie"

door Marlies Peschier

De NJMO ontwikkelt in samenwerking met SME MilieuAdviseurs een aanpak voor het opstarten of verbeteren van jongerenparticipatie in gemeenten. Dit gebeurt in het kader van het project "Lokale Inbedding van Jongerenparticipatie". Bij de ontwikkeling van deze aanpak wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de ervaringen en ideeën van jongeren. De eerste opzet van de aanpak werd in de zomer van 1997 voorgelegd aan een panel van jongeren uit lokale jongerennetwerken. Dit heeft veel interessante tips èn aanpassingen opgeleverd. Dit voorjaar wordt de verbeterde aanpak voor het eerst uitgevoerd in Didam en Roermond. We zoeken jongeren die willen meedenken over de oplossing van praktische knelpunten en verdere bijstelling van de aanpak op basis van de ervaringen van jongeren in Didam en Roermond. Dit is je kans om invloed te krijgen op een NJMO-project en ervaringen uit te wisselen met jongeren die (ook) met jongerenparticipatie bezig zijn! Alle geïnteresseerde jongeren, jongerennetwerken en lidorganisaties van de NJMO zijn hierbij van harte uitgenodigd om aan de werkgroep Lokale Inbedding deel te nemen.

Het knelpunt: communicatie

Het project 'Lokale Inbedding' is gebaseerd op de ervaring van de NJMO dat jongeren vaak geïnteresseerd zijn in jongerenparticipatie, maar dat het stukloopt op de communicatie en samenwerking met mensen van de gemeente en andere volwassenen. Jongeren zijn best bereid om een jongerennetwerk op te zetten en activiteiten te organiseren voor een duurzame toekomst. Ze willen graag invloed krijgen op het gemeentelijk beleid en andere zaken die jongeren aangaan. Maar jongeren weten vaak niet hoe ze dit samen met de gemeente kunnen starten. Vaak lukt het niet om het initiatief zonder ondersteuning van volwassenen van de grond te tillen. Jongeren voelen zich vaak niet serieus genomen door de gemeente of organisaties. Kortom, jongerenparticipatie blijft steken omdat er geen of onvoldoende goede communicatie is met volwassenen.

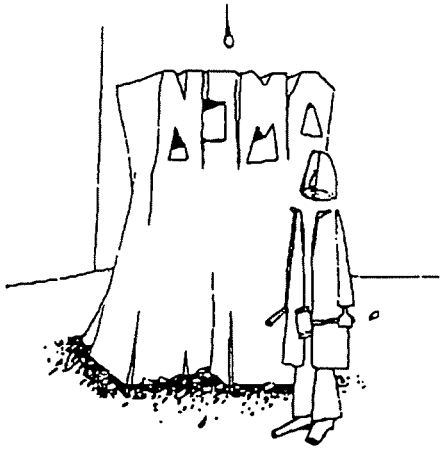
Advies aan gemeente-ambtenaren

De NJMO heeft besloten om zich niet langer alleen op de activering en ondersteuning van jongeren te richten (bijvoorbeeld met het ontwikkelen van het handboek voor jongeren MeeMo en het het project Orakel Spektakel), maar ook advies te geven aan gemeente-ambtenaren. Deze ambtenaren weten vaak niet hoe ze jongerenparticipatie concreet vorm moeten geven en hoe ze jongeren hierbij vanaf het begin kunnen betrekken.

De NJMO adviseert ambtenaren om een uitgebreide lokale analyse uit te voeren: eerst goed met de jongeren praten en daarna met maatschappelijke organisaties die jongeren kunnen ondersteunen en andere ambtenaren en wethouders van de gemeente. Zo wordt duidelijk wat de verschillende partijen willen en belangrijk vinden op het gebied van jongerenparticipatie.

Een workshop met alle partijen

Direct na de lokale analyse worden de verschillende partijen bij elkaar gebracht in een workshop. In deze workshop staan de ideeën van jongeren centraal. Tijdens de workshop leren de verschillende partijen elkaar (beter) kennen, worden concrete activiteiten voor het komende half jaar uitgekozen en afspraken gemaakt over samen-werking tussen de verschillende partijen. Doordat we van tevoren al weten wat de verschillen- de partijen willen, kunnen de NJMO en SME Milieu Adviseurs de interactie tussen de jongeren en volwassenen in goede banen leiden. Tijdens de workshop leren de volwassenen welke houding nodig is om jongeren te motiveren en ondersteunen. Na de work shop gaan de jongeren aan de slag met de gekozen activiteiten. >>



- lees verder op pagina 8 -

vervolg van pagina 7.

Ervaring opdoen in Didam en Roermond
Dit voorjaar wordt Lokale Inbedding voor het eerst uitgevoerd in Didam en Roermond. De gemeente Didam wil de communicatie en samenwerking met de Jongerenraad Didam verbeteren. In Roermond gaat de gemeente samen met jongeren uit de wijk de Sterrenberg een wijkanalyse maken en de voorzieningen aan de behoeften van de jongeren aanpassen. De NJMO vindt het belangrijk dat de ervaringen in Didam en Roermond gedeeld worden met jongeren(netwerken) die zelf met jongerenparticipatie bezig zijn. De ervaringen in de pilotgemeenten kunnen goede ideeën opleveren voor je eigen aanpak en communicatie met de gemeente.

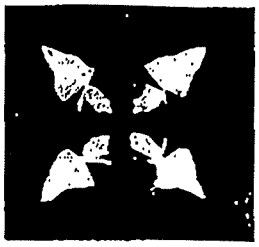
Talent gezocht!
Een aantal jongeren hebben al interesse getoond om deel te nemen aan een werkgroep van jongeren die meedenken over praktische knelpunten en ervaringen uitwisselen met jongeren die aan Lokale Inbedding in hun gemeente meedoen. Deze jongeren zijn in januari bij elkaar geweest om meer informatie te krijgen over het project. De NJMO zoekt nu nog meer jongeren voor de werkgroep. Je hebt geen specifieke voorkennis of ervaring nodig, interesse in lokale jongerenparticipatie is voldoende. De werkgroep zal eind mei en in november bij elkaar komen. Begin mei wordt een vrijblijvende informatie-bijeenkomst op het NJMO-kantoor in Utrecht georganiseerd.

Meer informatie
Lijkt dit project je geschikt voor je eigen gemeente of heb je interesse in de (vrijblijvende) informatie-bijeenkomst in mei, neem dan snel contact op met Marlies Peschier bij de NJMO. ●

Organisatie Zuid-Noord 1998
De NJMO en Stichting JaH! organiseren samen het symposium. De Stichting Jongeren voor alternatieve Handel, JaH! heeft als doel het bevorderen van bewustwording en integratie van jongeren op het gebied van alternatieve handel. De JaH! is een lidorganisatie van de NJMO.

Zuid-Noord Route 1998

Jongeren en ontwikkelingssamenwerking



18 april 1998

Als je een willekeurige jongere vraagt waaraan hij of zij denkt bij het horen van het woord ontwikkelingssamenwerking, dan krijg je waarschijnlijk een heleboel verschillende antwoorden. Wat het Zuiden is proberen we duidelijk te maken op het symposium over jongeren en ontwikkelingssamenwerking dat de NJMO en de Stichting JaH! organiseren op **18 april a.s.**: Zuid-Noord Route 1998. Dit symposium is met name bedoeld voor jongeren in de leeftijd van 15 tot 25 jaar. We verwachten een heleboel deelnemers aan het symposium. Ook jij bent dus van harte uitgenodigd!!

Workshops:
1. *Jongerenuitwisseling Nederland/ Ghana*
2. *Seks-toerisme*
3. *Eerlijke handel*
4. *Percusie*
5. *Gender*
6. *Kinderarbeid*
7. *Een jngerenproject in het Zuiden*
8. *Indiase dans*
9. *Speelgoed uit afval*

Het symposium Jongeren en ontwikkelingssamenwerking vindt plaats op zaterdag *18 april 1998 te Utrecht in de Dr. F.H. De Bruyne Lyceum, Koningsbergerstraat 2 te Utrecht.* Het programma begint om 11.00 uur en eindigt om 17.00 uur. De lunch wordt verzorgd.

Als je nog vragen hebt over het symposium, neem dan contact op met de JaH!, tel 030-2316312 of mail: stg_jah@dds.nl of de NJMO, Jan-Martijn Knip tel: 030-2316833, fax: 030-2364850 of mail: jan-martijn.knip@njmo.nl ●



Project 'Van Data naar Duurzame Jongerenactiviteiten'

Een aantal malen is er in de Rubicon bericht over een door de NJMO op te zetten database. Dit project is begin naart van start gegaan. De NJMO beoogt met dit project een landelijk informatie- en communicatienetwerk op te etten voor jongerenactiviteiten op lokaal niveau op het gebied van duurzame ontwikkeling.

Door Freek Debie

an stroom van informatie

ederland barst van de activiteiten, projecten en ganisaties rondom duurzame ontwikkeling. Dat het egrip duurzame ontwikkeling vele thema's beslaat aakt de hoeveelheid informatie hierover nog omngrijker. De uitvoerende organisaties, lokale groeen, of jongerennetwerken hebben elk hun eigen ethode waarop ze informatie opslaan en verspreien. Veel kennis gaat verloren. Heel vaak wordt dat lfde wiel uitgevonden. Een overzicht van al deze twikkelingen is er niet of weinig. Dit terwijl de hon- r van jongeren naar informatie op het gebied van uurzame ontwikkeling toeneemt.

en handvat

e NJMO wil inspringen op deze ontwikkelingen. Zij l een handvat aanbieden waarmee de informatieromen gebundeld en gestroomlijnd kunnen worn. Het handvat moet enerzijds de oplossing zijn oor verlies en overlap aan informatie en dus dubl werk, en het gemis aan overzicht. Anderzijds oet het handvat anticiperen op de vraag naar inrmatie en de jongeren (of anderen) de mogelijkid bieden aan te sluiten bij bestaande initiatieven n van elkaar te leren.

ertoe is het project Van Data naar Duurzame ngerenactiviteiten in het leven geroepen door de JMO. Zij is gestart met de inventarisatie van deinrmatie met betrekking tot duurzame ontwikkeling n uiteindelijk te komen tot een overzichtelijke dabase die aangeboden wordt via internet. Dit is het ndvat.

Zo biedt de NJMO haar diensten aan als platform aan zo'n 36 lidorganisaties en mogelijk ook andere betrokken partijen, maar anticipeert zij ook op een ontwikkeling van toenemende informatiestromen en de vraag daarna door jongeren. Initiatieven uitgevoerden ondersteund door organisaties als die van Codename Future, JongerenMilieu Actief of de NJMO zelf (In Concreto, Orakel Spektakel) krijgen met de database een inhoudelijke ruggengraat. Het databasepro-ject sluit buitengewoon goed aan op de activiteiten van lokale jongerennetwerken. De database en de hieraan gelinkte internetsite maakt dat de informatie beschikbaar komt voor iedereen waar ook in Nederland. Per gemeente komt er een overzicht van jongerenactiviteiten en organisaties. Daarnaast zal er de mogelijkheid zijn om bijvoorbeeld op onderwerp, project, activiteit of organisatie te zoeken binnen de database. De database moet lokale antwoorden bieden, onderwerpspecifieke informatie leveren en landelijke kaders aan kunnen geven.

Doelgroepen

In de praktijk blijken steeds meer jongeren te participeren of te willen participeren in de beleidsvoering en -vorming in hun eigen leefomgeving. Ze willen aan de slag gaan met hun eigen ideeën in hun eigen gemeente. Een groot aantal jongeren uit bijvoorbeeld de gemeente Vught willen een jeugdhonk. Wie moet je daarvoor aanspreken? Hoe moet je dit überhaupt aanpakken? Op dit soort vragen moeten jongeren snel en gemakkelijk een antwoord kunnen vinden via de internetsite. Van de andere kant blijken er al veel projecten te zijn uitgevoerd en ervaringen te zijn opgedaan. De database biedt de mogelijkheid dit alles op te slaan en de internetsite maakt de informatie inzichtelijk. >>



lees verder op pagina 6

vervolg van pagina 5

De database is in eerste instantie bedoeld voor jongeren, al dan niet actief in een jongerennetwerk. Daarnaast biedt de database ook perspectieven voor (jongeren)organisaties, gemeenten, scholen, buurthuizen en ministeries. Aangezien de informatie gebundeld en overzichtelijk zal worden aangeboden ontstaat ook voor hen de mogelijkheid ideeën op te doen en gericht informatie te zoeken. Mogelijke samenwerkingsverbanden kunnen hieruit ontstaan. Maar ook vloeit uit een dergelijke database een zekereprofessionalisering, slagvaardigheid en efficiëntie voort.

Voortgang project
Op dit moment wordt er gewerkt aan een inventarisatie van welk soortinformatie er opgenomen moet worden in de database. Daarbij wordt gekeken welk soort project er lopen bij welke organisaties. Kortom, hoe kunnenmogelijke samenwerkingsverbanden worden bewerkstelligd? Terwijl de database van de NJMO zich inhoudelijk richt op duurzame ontwikkeling, kan nu reedsgesteld worden dat dit project goed past binnen een ander nieuw project opinternet; de jongerenparticipatiesite uitgevoerd door Stichting Jeugdinformatie Nederland (SJN). Het betreft een internetsite waarop jongeren-informatie in het algemeen kunnen opvragen. Thema's op het gebied van duurzame ontwikkeling passen hierin uiteraard zeer goed.

Mocht je nog vragen of nuttige tips hebben over of voor het database-project, neem dan contact op met de NJMO, Freek Debie, 030-2316833. ●

'Grenzeloos Toerisme'

Op **23 april** organiseert de Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen een *congres over de gevolgen van toerisme in ontwikkelingslanden.*

Het congres wil door het tonen van de verschillende positieve en negatieve gevolgen een beeld scheppen van de consequenties van de komst van toerisme voor een ontwikkelingsland. Na een inleidende lezing vinden er deelsessie op het gebied van economie, sociale, politiek en milieu ontwikkelingen plaats. De dag wordt afgesloten met een forum over ecotoerisme. *Geïnteresseerden kunnen informatie opvragen bij SIB Utrecht, Kruisstraat 201 / kamer 204, 3581 GK Utrecht, tel: 030-2532884* ●

Wat willen de lidorganisaties?

Eind vorig heeft NJMO een enquête gehouden onder haar lidorganisaties. Ongeveer de helft van de lidorganisaties heeft de enquête ingevuld. Vragen waren gericht op wat de lidorganisaties zelf zien als 'duurzaamheid' en de NJMO als platform; waar moet de NJMO zich mee bezig houden? Wat verwachten lidorganisaties, en wat kunnen wij van hen verwachten? Natuurlijk zijn jullie benieuwd naar de uitslag van de enquête.

Wat blijkt er uit de enquête ?
Lidorganisaties vinden dat de NJMO zich moet blijven bezighouden met de verschillende activiteiten die op te delen zijn in de clusters facilitair, visie, dialoog, projecten en het platform. Het facilitaire aspect is niet voor elke organisatie zo van belang, zodat NJMO meer maatwerk moet gaan leveren. Bij visie moet er uitgekeken worden dat er niet te veel gestreefd wordt naar één visie. Dat is met zo veel verschillende organisaties haast niet mogelijk.

Duurzaamheid
Het platform kan beter functioneren als er gerichter informatie wordt gestuurd (maatwerk). Daarbij kan meer contact tussen de lidorganisaties voor beter afstemming in activiteiten en samenwerking zorgen. Jaarlijks een thema vast stellen helpt daar ook bij. Activiteiten van lidorganisaties die volgens hen onder het begrip duurzaamheid vallen hebben vaak te maken met milieu, natuur, bedrijfsleven, eerlijke handel, inspraak en jongerenparticipatie. Deze lijst is niet volledig, in zo verre dat de organisaties die de enquête niet hebben ingevuld wellicht hele andere activiteiten onder duurzaamheid vinden vallen.

Ook meepraten?
De enquête was slechts een begin. Graag praten we met de lidorganisaties verder over de rol van de NJMO op ***23 april van 19.00 - 21.00 uur op de Mallebaan 80 te Utrecht.*** *Bel als je komt Bas of Sabrina; NJMO tel. 030-2316833. Je krijgt dan de agenda van de vergadering opgestuurd.*

Peter-Derk Weckx
Voorzitter NJMO ●

ul Sutman

dam

merscollege,
ksestraat

Mavo/Havo

sters van
chael Jackson

mmen
tballen (keeper)
ziek luisteren
ole kleren kopen



DIDAM

Paul Sutman is één van de deelnemers aan Orakel Spektakel. Hij is nu al dertien, maar was tijdens de discussie in het stadhuis nog twaalf jaar oud. Een brugklasser in gesprek met de bank en de burgemeester.

'Het is niet zomaar reclame, denk ik'

"Het klinkt een beetje dom, maar op het eerste gezicht ben ik erbij gegaan omdat je 25 gulden kreeg voor de moeite. Maar later merkte ik dat het heel erg interessant was. Ik vond het wel leuk toen ik hoorde dat de Rabobank erachter zat. Gelijk een beetje groot aangepakt, een grote naam, nou, ik dacht dat kan nog interessant worden. Zo af en toe heb ik me wel afgevraagd wat moet die bank met mij, dat die mensen allemaal kwamen. Dan dacht je wat zijn die nu allemaal geïnteresseerd in zoiets kleins waar wij mee bezig zijn. Daar zullen zij zich niet voor interesseren. Maar dat bleek later toch andersom te zijn. Je werd duidelijk om je mening gevraagd, en ze waren heel positief. Als ze iets niet begrepen dan konden we dat uitleggen en zo."

> *"Er was haast niets te doen in Didam, dan is het leuk dat we er op deze manier een hele wending aan hebben kunnen geven"*

"Ik zat bij 'sport en recreatie' en onze groep wilde een soort jeugdhonk, iets waar de jongeren bij elkaar kunnen komen en een beetje pret kunnen hebben. Een beetje groot gebouw, het liefst een soort stal die in een weiland staat en die we kunnen kopen, en dan een plek met computers aan de muur en met een bar en een disco-gedeelte erbij, waar beginnende bandjes kunnen optreden. En ook met instrumenten dat de kinderen een beetje kunnen zien van goh, dat heb ik eigenlijk nog nooit gedaan. En waar je toeschouwers kunt krijgen, bijvoorbeeld om een gezellige avond te hebben of zo. Voor de rest een beetje plezier maken in een beetje een saai dorpje als Didam. Via school wordt er haast niets georganiseerd. Het is belangrijk dat er feesten georganiseerd kunnen worden, eventueel ook voor ouderen om een beetje plezier te hebben, een bingomiddag of zo, ik verzin maar wat, gewoon iets gezelligs. We zijn al heel ver met dat honk."

"Het leukste van alles was eigenlijk: in het begin werd er door de jongeren alleen maar gezegd, de wereld is klote, er is heel veel criminaliteit en er is haast niets te doen in Didam. Dan is het leuk dat we er op deze manier een hele wending aan hebben kunnen geven. We gaan er nu zelf iets aan doen. Dat vind ik toch wel een mooi vooruitzicht."

"Achteraf kan ik me eigenlijk best wel voorstellen dat die Rabobank dat doet. Ik denk, als hun iets goeds doen voor de gemeenschap, ik denk dat hun dan ook wel weer goed bekeken worden door de rest van de mensen. Dat ze denken van goh, die Rabobank is toch wel goed bezig op zo'n manier. Het is niet zomaar reclame, denk ik."

